

Oponentský posudok k habilitačnej práci PaedDr. Dany Kollárovej na tému Tvorivá dramatika vo formálnej a neformálnej edukácii

Tvorivá dramatika predstavuje ucelený výchovný systém, ktorý predpokladá určité filozofické východiská, ciele, obsah, metódy i prostriedky práce. Samotná podstata tvorivej dramatiky vychádza z princípov skúsenostného učenia, ktoré má nezastupiteľné miesto vo výučbe v predprimárnom i primárnom vzdelávaní.

Implementovaním princípov tvorivej dramatiky do formálnej i neformálnej edukácie sa vytvára priestor na osobnostnú výchovu a vzdelávanie, ktoré rešpektuje jedinečnosť každého dieťaťa, vytvára priestor na jeho sebauvedomovanie, na rozvíjanie zdravého vzťahu k sebe, k iným ľuďom, k prostrediu, stimuluje rozvoj jeho tvorivosti, fantázie ako aj túžbu jednotlivca po poznaní.

V súvislosti s tým si habilitantka vybrala aktuálnu a zaujímavú tému, ktorú sa podujala spracovať vo svojej habilitačnej práci v rozsahu 162 strán. Predkladaná práca je vyústením autorkinho dlhoročného záujmu o danú problematiku jednak v teoretickej, ale aj v praktickej rovine, o čom svedčia jej mnohé odborné aktivity v danej oblasti.

Obsah práce je štruktúrovaný do štyroch kapitol, ktoré sú vcelku logicky usporiadané a z hľadiska spracovania jednotlivých tém vyvážené. Isté výhrady máme k formulácii názvov podkapitol obsiahnutých v kapitole 2. Očakávalo by sa ich vedeckejšie konštruovanie.

V prvej kapitole sa autorka pokúsila stručne objasniť problematiku tvorivej dramatiky, skúsenostného učenia ako jej základu, priblížila vstup tvorivej dramatiky do českých a slovenských škôl. Súčasťou prvej kapitoly je aj pokus habilitantky o analýzu terminologickej nejednotnosti chápania nosných pojmov, o vymedzenie obsahu tvorivej dramatiky a jej miesta v súčasnej škole. Škoda, že autorka bližšie neuviedla výsledky výskumných šetrení, ktorými by potvrdila svoje názory na súčasný stav využívania tvorivej dramatiky na našich školách. V danom prípade ostávajú tvrdenia vo všeobecnej rovine.

Druhá kapitola je orientovaná na objasnenie základných otázok súvisiacich s procesom tvorivej dramatiky a síce miestom uplatňovania tvorivej dramatiky v škole i mimo nej (vnútorný a vonkajší priestor), jej cieľov a obsahu, metód a prostriedkov.

K významným aktérom v procese tvorivej dramatiky patria osobnosť učiteľa, vychovávateľa a samotní žiaci. Autorka konštatuje, že tvorivá dramatika na rozdiel od tradičnej výučby, umožňuje žiakom pohyb v priestore, umožňuje rozvíjať ich tvorivosť, budovať sociálne vzťahy a pod. Myslíme si, že učitelia môžu uplatňovať aj iné alternatívne edukačné systémy, ktoré sú možno menej náročné a rovnako efektívne (napr. kooperatívne vyučovanie, činnostné učenie a pod.).

Pri objasňovaní cieľov a obsahu tvorivej dramatiky, ktorým sa autorka venuje v podkapitole 2.2 nám chýba ich analýza vo vzťahu k základným kurikulumným dokumentom. Aké sú

možnosti uplatňovania tvorivej dramatiky v materskej škole so zreteľom na Štátny vzdelávací program ISCED 0? Škoda, že argumenty autorky o účinnosti tvorivej dramatiky, ktoré sú nesporné, nedokladuje aj výsledkami výskumov.

Na s. 40 habilitantka konštatuje, že ...kým učiteľia budú zápasíť s novým obsahom vzdelávania a ďalšími reformnými krokmi, nezostane im čas, sila ani elán, aby na svojej odbornosti ...pracovali. Transformácia vzdelávania a uplatňovanie iných prístupov vo výučbe musí prebiehať komplexne, t. z. po stránke obsahovej i procesuálnej. Jej súčasťou je samozrejme aj odborná príprava učiteľov. Ako vníma autorka súčasné reálne možnosti učiteľa v tradičnej škole implementovať tvorivú dramatikú nielen v esteticko - výchovných predmetoch?

Ťažisko práce predstavujú tretia a štvrtá kapitola, ktoré sú zamerané na otázky uplatňovania tvorivej dramatiky vo formálnom a neformálnom vzdelávaní. Autorka sa veľmi stručne sústredila na objasnenie základných atribútov formálnej edukácie. Veľkú pozornosť venuje zmyslovému vnímaniu, ktoré je východiskom poznávania dieťaťa v predškolskom a mladšom školskom veku. Bližšie sa sústredila na možnosti uplatňovania tvorivej dramatiky v esteticko- výchovných činnostiach, konkrétne v slovesnom, v hudobnom, vo výtvarnom, v pohybovom a v dramatickom umení. Široké možnosti sa naskytajú učiteľovi v 1. ročníku základnej školy pri uplatňovaní tvorivej dramatiky, ako konštatuje habilitantka, v rozvíjaní čitateľských a pisateľských zručností. Isté výhrady máme ku štylizácii názvov podkapitol.

Ďalšie podkapitoly 3.6 a 3.7 sú venované možnostiam uplatňovania tvorivej dramatiky v sekundárnom vzdelávaní a vo vysokoškolskej príprave budúcich učiteľov. Súhlasíme s autorkou, že prvky tvorivej dramatiky je možné aplikovať v každom vyučovacom predmete. Nevyhnutnou podmienkou sú zručnosti učiteľa. Je na škodu veci, že autorka vo svojej práci neuvádza bližšie výsledky výskumov zameraných na zistenie názorov a postojov učiteľov na využívanie tvorivej dramatiky vo formálnom vzdelávaní. Na s. 78 až 82 sa habilitantka odvoláva na niektoré výsledky vlastného výskumu. Myslíme si, že budúci učiteľia, ktorí ešte nemajú dostatočné skúsenosti s praxou, nevedia dostatočne objektívne posúdiť obsah didaktiky tvorivej dramatiky a jej dôležitosť z hľadiska zaradenia do študijných programov.

Posledná štvrtá kapitola je venovaná možnostiam implementácie tvorivej dramatiky v neformálnom vzdelávaní cez záujmovú umeleckú činnosť, konkrétne v detskom folklóre, v literárno-dramatickej záujmovej činnosti a v súťažných prehliadkach s akcentom na literárno- dramatickú interpretáciu.

Posledná podkapitola sa okrajovo dotýka umeleckých podporných terapií v školskej praxi.

V závere môžeme konštatovať, že aj keď je celková koncepcia práce z hľadiska obsahu spracovania danej problematiky pomerne maximalistická a nevyjadruje v dostatočnej miere hĺbku spracovania jednotlivých otázok, na ktoré bol sústredený záujem habilitantky

(konštatovania a odporúčania autorky ostávajú vo všeobecnej rovine bez dostatočných výskumných zistení), predkladaná práca spĺňa kritériá pre tento druh prác a predstavuje istý prínos pre odbornú verejnosť.

Na základe posúdenia predloženej habilitačnej práce i vyhodnotenia požadovaných kritérií pre habilitačné konanie odporúčam prácu k obhajobe a po jej úspešnom ukončení navrhujem PaedDr. Dane Kollárovej, PhD. udeliť vedecko-pedagogický titul docent v odbore 1.1.4 Pedagogika.

V Nitre 28. marca

Doc. PaedDr. Tatiana Slezáková, PhD.

oponent